

بررسی ویژگی‌های روانسنجی پرسشنامه نیمرخ شایستگی هیجانی □

Psychometric Properties of the Profile of Emotional Competence □

Negin Bakhshi, MSc
Faride Yousefi, PhD □

نگین بخشی*
دکتر فریده یوسفی*

Abstract

چکیده

The present study aimed at examining the validity, reliability, and the factor structure of the Profile of Emotional Competence (PEC) among Iranian students. To this end, 518 high school female students were selected in the 2019 academic year using cluster sampling method, and they completed the Profile of Emotional Competence (Brasseur, Grégoire, Bourdu, & Mikolajczak, 2013), Cultural Competence Questionnaire (Central Vancouver Island Multicultural Society, 2007), and Satisfaction with Life Scale (Diener, Emmons, Larsen, & Griffin, 1985). To investigate the validity, the confirmatory factor analysis, and the convergent validity were used. The findings of confirmatory factor analysis confirmed a two-factor structure of the questionnaire and yielded two factors named as intra emotional competence and inter emotional competence. The correlation coefficients of the questionnaire scores with life satisfaction and cultural competence were 0.30 and 0.52 respectively. These results showed the convergent validity of the scale. To assess the reliability of the questionnaire, Cronbach's alpha was used. The Cronbach's alpha coefficient was in satisfactory level for each factor ($\alpha = 0.78$ for intra emotional competence, and $\alpha = 0.80$ for inter emotional competence), and the total score of the scale ($\alpha = 0.92$). The findings suggest that the profile of emotional competence is a reliable and valid instrument for assessing emotional competence for Iranian high school students and can be used as a suitable instrument in psychological research.

پژوهش حاضر با هدف تعیین اعتبار، روایی و ساختار عاملی نیمرخ شایستگی هیجانی (براسور و همکاران، ۲۰۱۳) در دانش آموزان ایرانی انجام شد. با این هدف ۵۱۸ نفر از دانش آموزان دختر دبیرستانی در سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ به صورت نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند و نیمرخ شایستگی هیجانی (براسور و همکاران، ۲۰۱۳)، پرسشنامه شایستگی فرهنگی (جامعه چندفرهنگی جزیره مرکزی ونکور کانادا، ۲۰۰۷)، و مقیاس رضایت از زندگی (داینر، ایمونز، لارسن و گریفین، ۱۹۸۵) را تکمیل کردند. برای بررسی روایی از روش تحلیل عامل تأییدی و روایی همگرا استفاده شد. نتایج تحلیل عاملی تأییدی ساختار دو عاملی پرسشنامه را تأیید کرد و دو عامل با نام‌های شایستگی هیجانی فردی و شایستگی هیجانی بین فردی حاصل گردید. همبستگی نمره‌های پرسشنامه با رضایت از زندگی و شایستگی فرهنگی به ترتیب ۰/۳۰ و ۰/۵۲ بود و روایی همگرای پرسشنامه را نشان داد. برای سنجش اعتبار پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. ضرایب آلفای کرونباخ برای هر مؤلفه (شایستگی هیجانی فردی، ۰/۷۸ و شایستگی هیجانی بین فردی، ۰/۸۰) و نمره کل پرسشنامه (۰/۹۲) در حد مطلوب به دست آمد. بنابراین در مجموع می‌توان نتیجه گرفت که پرسشنامه نیمرخ شایستگی هیجانی برای سنجش شایستگی هیجانی دانش آموزان ایرانی ابزاری معتبر است و می‌توان از آن در پژوهش‌های روانشناختی استفاده کرد.

Keywords: emotional competence, factor structure, reliability, validity

کلیدواژه‌ها: شایستگی هیجانی، ساختار عاملی، اعتبار،

روایی

□ Faculty of Educational Psychology, Shiraz University, Shiraz, I. R. Iran.

□ Email: yousefi@shirazu.ac.ir

□ دریافت مقاله: ۱۳۹۸/۳/۱۱ تصویب نهایی: ۱۳۹۸/۵/۱۳

* دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی دانشگاه شیراز

● مقدمه

در طول دو دهه گذشته، «شایستگی هیجانی»^۱ از دو منظر عموم و جامعه علمی مورد توجه قرار گرفته است (براسور، گریگور، بوردو و میکلاچک، ۲۰۱۳). شایستگی هیجانی به چگونگی برخورد افراد با اطلاعات هیجانی بین فردی و درون فردی اشاره دارد، به همین علت در بعضی متون، شایستگی هیجانی به عنوان «هوش هیجانی»^۲ شناخته می‌شود. به عبارت دیگر، شایستگی هیجانی به معنی شناسایی، بیان، درک، تنظیم و استفاده از هیجان‌های خود و یا دیگران است (براسور و همکاران، ۲۰۱۳). در این پژوهش تأکید بر واژه «شایستگی هیجانی» است و این واژه نسبت به واژه «هوش هیجانی» ترجیح داده شده است، چرا که نتایج پژوهش‌های اخیر نشان داده‌اند که شایستگی‌ها (برخلاف هوش) قابل آموزش و یادگیری هستند (کوتسو، نلیس، گریگور و میکلاچک، ۲۰۱۱؛ نلیس و همکاران، ۲۰۱۱).

در زمینه هیجان‌ها و هوش هیجانی به عنوان توانایی، «خصیصه»^۳ (صفت) و یا ترکیبی از هر دو، مفهوم‌سازی‌های مختلف ارائه شده است (بار آن، ۲۰۰۶؛ پترایدز و فارنهام، ۲۰۰۱) و این مسئله باعث به وجود آمدن پژوهش‌های زیادی شده است که تعدادی از آن‌ها هوش هیجانی را به عنوان توانایی و تعدادی به عنوان خصیصه (که اغلب از طریق آزمون‌های شخصیت سنجیده می‌شوند) در نظر می‌گیرند. بحث‌های پیرامون مفهوم هوش هیجانی به عنوان خصیصه شخصیتی و یا توانایی منجر به پیشنهاد یک مدل سه سطحی (دانش، توانایی و صفات) شده است (میکلاچک، ۲۰۰۹). سطح دانش، اشاره به دانسته‌های فرد در مورد هیجان دارد. سطح توانایی، متمرکز بر کارهایی است که فرد می‌تواند انجام دهد و به توانایی فرد در کاربرد دانش در موقعیت‌های واقعی اشاره دارد. به عنوان مثال، با این‌که افراد می‌دانند که یک راه مؤثر در کاهش اضطراب، «پذیرش»^۴ است ولی تعداد زیادی از آن‌ها توانایی مشاهده و پذیرش هیجان‌هایشان در زمان اضطراب را ندارند. سطح صفات اشاره به گرایش فرد به رفتار کردن به شیوه‌ای معین در شرایط هیجانی دارد. در اینجا تمرکز روی دانسته‌ها و توانایی‌ها نیست بلکه بر آنچه که فرد به صورت دائم انجام می‌دهد (یعنی عملکرد معمول) است. به عنوان مثال، ممکن است بعضی از افراد اگر به صراحت از آنها خواسته شود، «پذیرش» را به کار ببرند اما در زندگی عادی و معمولی آن را اعمال نمی‌کنند. به طور خلاصه، دانش همیشه به توانایی نمی‌انجامد و همچنین همیشه به خصیصه‌های شخصیتی

تبدیل نمی‌شود (براسور و همکاران، ۲۰۱۳).

«شایستگی هیجانی» که بر اساس «دانش هیجانی» و «تنظیم هیجانی» تعریف شده است، می‌تواند رفتارهای آشکار خودتنظیم شده را تقویت کند و رفتارهای سازش نایافته را کاهش دهد (ایزارد و همکاران، ۲۰۰۸). پژوهش‌های زیادی اهمیت شایستگی هیجانی را نشان داده‌اند: در واقع به نظر می‌رسد که شایستگی هیجانی بر بسیاری از جنبه‌های مهم زندگی مانند سلامت جسمانی، بهزیستی روانی، روابط اجتماعی و موفقیت حرفه‌ای تأثیر می‌گذارد. در سطح روان‌شناختی، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که شایستگی هیجانی بالا با بهزیستی، اعتماد به نفس بیشتر، رضایت از زندگی و کاهش اختلال‌های روانی ارتباط دارد (بادری، لیلورین، ماهیوکس و کریستوف، ۲۰۱۷؛ شرر، ۲۰۱). در سطح جسمانی، شایستگی هیجانی با سلامت جسمانی همبستگی مثبت دارد (شرر، ۲۰۱۸)، و این به علت کاهش بازدهی «نورواوندوکرین»^۵ (غدد عصبی درون‌ریز) به تنیدگی است، که احتمال انجام رفتارهای مضر مثل مصرف سیگار، نوشیدن الکل و رانندگی بی‌پروا را کاهش می‌دهد (براکت و مایر، ۲۰۰۳؛ ترینیداد و جوهانسون، ۲۰۰۲). در سطح اجتماعی، شایستگی هیجانی بالاتر، باعث روابط اجتماعی بهتر می‌شود (دنهام و همکاران، ۲۰۰۳). علاوه بر این، شایستگی هیجانی بالا پیش‌بینی‌کننده موفقیت تحصیلی و عملکرد شغلی مناسب نیز است (پترایدز، فردریکسون و فارنهام، ۲۰۰۴؛ لیروی، گریگور، مگان، گراس و میکلاچک، ۲۰۱۲).

بنابراین با توجه به اهمیت سازه شایستگی هیجانی، وجود یک ابزار کارآمد و معتبر برای سنجش آن، بدیهی است. چندین ابزار اندازه‌گیری شایستگی هیجانی مورد اعتبارسنجی جامع و کامل قرار گرفته‌اند (به عنوان مثال آستین، ساکلوفسکی، هوانگ و مککنی، ۲۰۰۴؛ سالووی، مایر، گلدمن، تورووی و پالفای، ۱۹۹۵؛ میکلاچک، لومینت، لیروی و روی، ۲۰۰۷). با وجود این، با افزایش رشد توجه به این سازه در سال‌های اخیر، اهمیت بررسی و سنجش مؤلفه‌های شایستگی هیجانی بیشتر به چشم می‌آید. نقطه ضعف تمامی پرسشنامه‌های مذکور این است که مؤلفه‌های شایستگی هیجانی را در فرد و دیگران مورد سنجش و بررسی قرار نمی‌دهند.

بنابراین، براسور و همکاران (۲۰۱۳)، با مرتفع ساختن نقاط ضعف ابزارهای پیشین برای سنجش شایستگی هیجانی، دو بُعد اصلی را مشخص کردند: «شایستگی هیجانی بین فردی»^۶ و «شایستگی هیجانی فردی»^۷. بُعد اول شامل پنج زیرمقیاس «شناسایی هیجان بین فردی»^۸

«ابراز هیجان بین فردی»^۹، «ادراک هیجان بین فردی»^{۱۰}، «تنظیم هیجان بین فردی»^{۱۱} و «به‌کارگیری هیجان بین فردی»^{۱۲} است. بُعد شایستگی هیجانی فردی نیز شامل پنج زیر مقیاس شناسایی هیجان فردی، ابراز هیجان فردی، ادراک هیجان فردی، تنظیم هیجان فردی و به‌کارگیری هیجان فردی است.

براسور و همکاران (۲۰۱۳) ضریب آلفای کرونباخ را برای زیر مقیاس‌های شناسایی هیجان بین فردی ۰/۷۲ و فردی ۰/۸۳، ابراز هیجان بین فردی ۰/۷۳ و فردی ۰/۷۹، ادراک هیجان بین فردی ۰/۷۹ و فردی ۰/۷۷، تنظیم هیجان بین فردی ۰/۷۹ و فردی ۰/۷۷، به‌کارگیری هیجان بین فردی ۰/۷۹ و فردی ۰/۸۱ و برای بُعد شایستگی هیجانی بین فردی ۰/۹۰، بُعد شایستگی هیجانی فردی ۰/۹۰ و نمره کل شایستگی هیجانی ۰/۹۳ گزارش کردند که ضرایب مطلوبی است. در همین پژوهش ضرایب همبستگی با نمره کل را برای شایستگی هیجانی بین فردی از ۰/۶۱ تا ۰/۷۹ و برای شایستگی هیجانی فردی از ۰/۶۰ تا ۰/۷۸ به دست آوردند. میکلاچک و همکاران (۲۰۱۵)، ضریب آلفای کرونباخ نمره کل شایستگی هیجانی را ۰/۸۹ به دست آوردند. همچنین، در پژوهش میکلاچک، براسور و فتینی-هاول (۲۰۱۴) ضریب آلفای کرونباخ برای بعد شایستگی هیجانی بین فردی ۰/۸۶، شایستگی هیجانی فردی ۰/۸۹ و نمره کل شایستگی هیجانی ۰/۹۲ گزارش شده است. در مجموع پژوهشگران پیشین شاخص‌های روانسنجی مناسبی برای این پرسشنامه ذکر کرده‌اند.

بنابراین، با توجه به مطالب مذکور مبنی بر ضرورت وجود ابزاری معتبر برای سنجش شایستگی هیجانی، این پژوهش با هدف پاسخ به این سؤال که آیا نسخه فارسی پرسشنامه شایستگی هیجانی براسور و همکاران (۲۰۱۳) روایی و اعتبار مناسب در نمونه دانش‌آموزان دارد یا نه، انجام شد.

● روش

پژوهش حاضر از نظر هدف، کاربردی و از نظر طرح پژوهش از نوع طرح‌های همبستگی است. «جامعه آماری» پژوهش، دانش‌آموزان دختر پایه دهم شهرهای شیراز و کرمان در سال تحصیلی ۹۸-۱۳۹۷ بودند. حجم نمونه بر اساس نظر کالین (۲۰۱۶) که تعداد افراد نمونه باید حداقل ۱۰ تا ۲۰ نفر به ازای هر متغیر در نظر گرفته شود، ۵۱۸ نفر از دانش‌آموزان دختر پایه دهم شهرهای شیراز (۲۶۹ نفر) و کرمان (۲۴۹ نفر) بودند که در مدارس دولتی مشغول

به تحصیل بودند و به روش نمونه‌گیری خوشه‌ای انتخاب شدند. بنابراین، ۲۸۰ پرسشنامه در شهر شیراز و ۲۷۰ پرسشنامه در شهر کرمان توزیع گردید تا با احتساب ریزش احتمالی نمونه، حدود ۵۰۰ پرسشنامه در مجموع برای محاسبات وجود داشته باشد. در نهایت ۱۱ پرسشنامه در شهر شیراز و ۲۲ پرسشنامه در شهر کرمان به علت ناقص بودن پاسخ‌ها کنار گذاشته شدند؛ بنابراین، در مجموع ۵۱۸ پرسشنامه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. در جدول ۱ توزیع گروه نمونه بر حسب شهر و رشته تحصیلی آمده است.

جدول ۱. توزیع گروه نمونه بر حسب شهر و رشته تحصیلی

شهر	ریاضی	تجربی	علوم انسانی	کل	درصد
شیراز	۷۸	۱۱۴	۷۶	۲۶۹	۵۱/۹
کرمان	۷۲	۱۰۸	۶۹	۲۴۹	۴۸/۱
کل	۱۵۰	۲۲۲	۱۴۵	۵۱۸	۱۰۰

برای تهیه نسخه فارسی پرسشنامه شایستگی هیجانی، ابتدا فرم اصلی ابزار توسط پژوهشگر به فارسی ترجمه و سپس از یک متخصص زبان انگلیسی خواسته شد که آن را به انگلیسی برگرداند. تفاوت موجود بین نسخه‌های انگلیسی و فارسی ارزیابی شد. از طریق فرایند مرور مکرر، این تفاوت‌ها به حداقل ممکن کاهش یافت. برای تعیین روایی محتوا، پرسشنامه توسط یکی از اعضای هیئت علمی دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی مورد بررسی قرار گرفت، پس از بررسی، مشکلات مربوط به گویه‌ها رفع شد و واژگان مبهم با نزدیک‌ترین واژه معادل‌سازی شدند و نسخه نهایی تهیه شد. در آخر، روایی محتوایی نسخه نهایی پرسشنامه شایستگی هیجانی مورد تأیید قرار گرفت. جهت بررسی روایی محتوا، از روایی محتوای کیفی استفاده شد. به این صورت که پرسشنامه شایستگی هیجانی در اختیار یکی از اعضای هیئت علمی بخش روان‌شناسی تربیتی دانشگاه شیراز قرار گرفت و وی ضمن تأیید اینکه محتوای سوالات در راستای تعریف نظری سازه شایستگی هیجانی است، پیشنهادهای خود را برای تطابق بیشتر پرسشنامه فارسی با جامعه دانش‌آموزان ایرانی ارائه کرد و روایی محتوای کیفی تأیید گردید.

● ابزار

در این پژوهش از ابزارهایی استفاده شد که عبارتند از:

□ الف: پرسشنامه نیمرخ شایستگی هیجانی^{۱۳}: این ابزار توسط براسور و همکاران (۲۰۱۳) به منظور سنجش میزان شایستگی هیجانی افراد ساخته شده است. پرسشنامه شایستگی هیجانی ۵۰ ماده دارد که دارای ۱۰ خرده‌مقیاس شناسایی هیجان فردی (۵ ماده) و بین فردی (۵ ماده)، درک هیجانی فردی (۵ ماده) و بین فردی (۵ ماده)، بیان هیجانی فردی (۵ ماده) و بین فردی (۵ ماده)، به کارگیری هیجان فردی (۵ ماده) و بین فردی (۵ ماده) و تنظیم هیجان فردی (۵ ماده) و بین فردی (۵ ماده) است. از جمع خرده‌مقیاس‌های فردی، مؤلفه شایستگی هیجانی فردی، از مجموع خرده‌مقیاس‌های بین فردی، مؤلفه شایستگی هیجانی بین فردی و از مجموع این دو مؤلفه نمره کل شایستگی هیجانی حاصل می‌شود. براسور و همکاران (۲۰۱۳)، در بررسی روایی نیمرخ شایستگی هیجانی، با استفاده از روس تحلیل عاملی روایی ابزار را مورد تأیید قرار دادند. همچنین در همین پژوهش، ضریب آلفای کرونباخ برای شایستگی هیجانی فردی (۰/۹۰) و شایستگی هیجانی بین فردی (۰/۹۰) و برای کل مقیاس (۰/۹۳) گزارش کردند.

□ ب: پرسشنامه شایستگی فرهنگی^{۱۴}: یک ابزار خودگزارشی است که توسط جامعه چند فرهنگی جزیره مرکزی و نکور کانادا^{۱۵} (۲۰۰۷) ساخته شده است تا میزان شایستگی افراد را در حوزه فرهنگ بسنجد. این پرسشنامه دارای سه مؤلفه آگاهی، دانش و مهارت است و برای هر مؤلفه ۱۰ سؤال طراحی شده است. در پژوهش بخشی و یوسفی (۱۳۹۷)، پس از ترجمه پرسشنامه، به پیشنهاد متخصصین روانشناس با توجه به بافت فرهنگی ایران، دو سؤال در حیطه دانش حذف گردید و در نهایت «پرسشنامه شایستگی فرهنگی» با ۲۸ سؤال مورد استفاده قرار گرفت. همچنین در همین پژوهش ضرایب آلفای کرونباخ برای هر مؤلفه (آگاهی، ۰/۷۱، دانش، ۰/۷۹ و مهارت، ۰/۷۹) و نمره کل پرسشنامه (۰/۸۹) در حد مطلوب به دست آمد و نتایج تحلیل عاملی تأییدی ساختار سه‌عاملی آگاهی، دانش و مهارت را تأیید کرد. در این پژوهش جهت بررسی روایی همگرا از این پرسشنامه استفاده شد زیرا با توجه به ادبیات پژوهش فرض بر این بود که شناسایی و مدیریت هیجان‌ها، ارتباط نزدیکی با شایستگی فرهنگی دارد. چرا که، فرد با شایستگی هیجانی بالا، توانایی کنار آمدن با دیگرانی که با خود متفاوت هستند را دارد. مؤلفه‌های شایستگی هیجانی از آنجا که اساس تعامل سازنده افراد با فرهنگ‌های متفاوت هستند، ارتباط نزدیکی با شایستگی فرهنگی دارند. افزون

بر این، شایستگی هیجانی یک توانایی قابل یادگیری است که می‌تواند به تعاملات بین‌فرهنگی کمک کند. از آنجا که شایستگی فرهنگی به فرد توانایی شناسایی و مدیریت هیجانات خود و دیگران را می‌دهد، این توانایی در برقراری تعامل با افراد در زمینه‌های مختلف فرهنگی تأثیرگذار است (بویاتزیس، گلن و ری، ۲۰۰۰). به طور خاص، شایستگی هیجانی بین‌فردی که متمرکز بر دیگران است، نقش مهمی در تعاملات بین‌فرهنگی دارد (بویاتزیس و همکاران، ۲۰۰۰). همچنین، جنبه‌های مختلف شایستگی هیجانی از جمله توانایی آگاهی از نیازها و هیجانات دیگران با تأکید بر ایجاد رابطه، مستلزم برخی از مهارت‌های شایستگی فرهنگی است، چرا که، بیان احساسات و هیجانات تحت تأثیر دستورالعمل‌های بهنجار فرهنگی هستند (مون، ۲۰۱۰).

□ ج: مقیاس رضایت از زندگی^{۱۶}: این مقیاس توسط داینر، ایمونز، لارسن و گریفین در سال ۱۹۸۵ ساخته شده و شامل ۵ ماده است که مؤلفه شناختی بهزیستی فاعلی را اندازه‌گیری می‌کند. مقیاس رضایت از زندگی نشان می‌دهد که افراد تا چه اندازه از زندگی خود راضی‌اند و تا چه اندازه زندگی خود را به زندگی آرمانی نزدیک می‌دانند. داینر و همکاران (۱۹۸۵) در پژوهش خود، ضریب همبستگی بازآزمایی نمره‌ها پس از دو ماه اجرا ۰/۸۲ و ضریب آلفای کرونباخ را ۰/۸۷ گزارش کرده‌اند. بیانی، کوچکی و گودرزی (۱۳۸۶) اعتبار این مقیاس را با روش‌های آلفای کرونباخ، دونیمه کردن و بازآزمایی با فاصله یک ماه مورد بررسی قرار دادند و به ترتیب ضرایب ۰/۸۳، ۰/۷۵ و ۰/۶۹ را گزارش نمودند. جهت بررسی روایی همگرایی مقیاس شایستگی هیجانی از این ابزار استفاده شد، چرا که با توجه به پیشینه پژوهشی، در این پژوهش فرض بر این بود که افرادی که به لحاظ هیجانی شایسته‌تر هستند، در ادراک و فهم هیجان‌های خود و دیگران عملکرد بهتری دارند و در راستای رسیدن به نتایج دلخواه از این درک و فهم استفاده می‌کنند. بنابراین آنها در مواجهه با هیجان‌های خود و دیگران توانایی بیشتری دارند و به طور کلی در زندگی شادتر هستند و احساس رضایت بیشتری می‌کنند.

● یافته‌ها

به منظور بررسی روایی سازه این پرسشنامه در راستای پاسخ به این سؤال که آیا ساختار دو عاملی در نظر گرفته شده در پرسشنامه اصلی تأیید می‌شود یا نه، از روش تحلیل عامل

تأییدی استفاده شد. روایی و اگرایی پرسشنامه نیز با استفاده از همبستگی آن با پرسشنامه شایستگی فرهنگی و مقیاس رضایت از زندگی مورد بررسی قرار گرفت. اعتبار نیمرخ شایستگی هیجانی نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ مورد بررسی قرار گرفت.

در تحلیل عامل تأییدی، مؤلفه‌های قابل استخراج به تعداد معین و نیز الگوهای خاص از روابط میان متغیرهای اندازه‌گیری شده و عامل‌های مشترک به گونه‌ی پیش‌تجربی شده، تعیین می‌گردد (هومن و عسگری، ۱۳۸۴). بنابراین، از آنجا که سازندگان نیمرخ شایستگی هیجانی مؤلفه‌های این ابزار را مشخص کرده‌اند، در این پژوهش ساختار عاملی با تحلیل عاملی تأییدی بررسی شد. دامنه‌ی بار عاملی زیرمقیاس‌ها در تحلیل عاملی برای مؤلفه شایستگی هیجانی فردی بین ۰/۴۱ تا ۰/۶۲ و برای مؤلفه شایستگی هیجانی بین‌فردی ۰/۳۱ تا ۰/۷۳ به دست آمد.

شاخص‌های مورد استفاده برای برازش مدل با توجه به ملاک کلاین (۲۰۱۶) عبارت بودند از: شاخص‌های برازش مطلق شامل، شاخص نیکویی برازش مدل (GFI) و نسبت کای دو به درجه آزادی (χ^2/df)، شاخص‌های برازش تطبیقی شامل، شاخص برازندگی مقایسه‌ای (CFI) و شاخص برازش افزایشی (IFI)، و شاخص‌های برازش مقتصد شامل شاخص ریشه دوم واریانس خطای تقریب (RMSEA) و شاخص برازش مقتصد هنجار شده (PNFI). جدول ۲ شاخص‌های برازش تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه شایستگی هیجانی را نشان می‌دهد. با توجه به اینکه اطلاعات جدول ۲ برازش مطلوب مدل را نشان می‌دهد، می‌توان نتیجه گرفت که آماره‌های برازش مدل بیان‌کننده ساختار نظری مناسب پرسشنامه است.

جدول ۲. شاخص‌های برازش تحلیل عاملی تأییدی پرسشنامه شایستگی هیجانی

شاخص‌های برازش	χ^2/df	GFI	IFI	CFI	PNFI	RMSEA	PCLOSE
مقدار برازش مدل	۱/۰۹	۰/۹۳	۰/۹۹	۰/۹۹	۰/۵۶	۰/۰۴	۰/۶۰
مقدار قابل قبول	<۳	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۹	>۰/۵	<۰/۰۸	>۰/۰۵

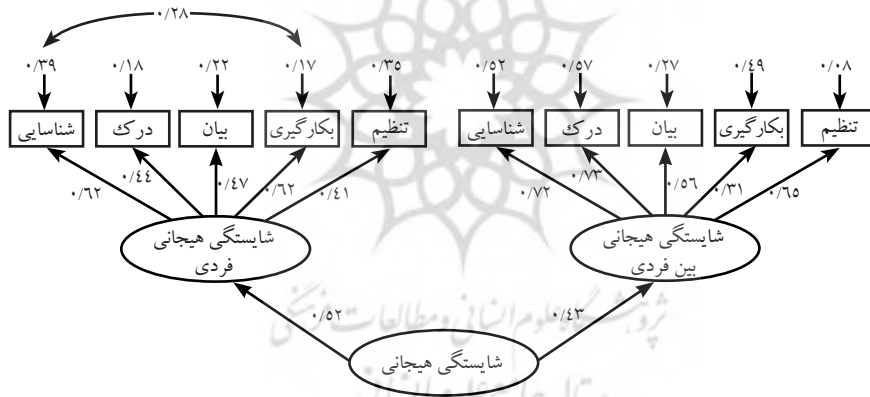
در جدول ۳ زیرمقیاس‌ها، مؤلفه‌ها، بار عاملی، مقدار t ، خطای معیار و سطح معنی‌داری دیده می‌شود.

نتایج تحلیل عامل تأییدی پرسشنامه شایستگی هیجانی همراه با بار عاملی زیرمقیاس‌ها در شکل ۱ آورده شده است. این نتایج نشان‌دهنده وجود ساختار عاملی مناسب و در نتیجه

روایی سازه مناسب این پرسشنامه است.

جدول ۳. زیرمقیاس‌ها، مؤلفه‌ها، بار عاملی، مقدار t، خطای معیار و سطح معنی داری

p<	t	SE	مؤلفه‌ها		زیر مقیاس‌ها
			شایستگی هیجانی فردی	شایستگی هیجانی بین فردی	
۰/۰۰۱	۵/۸۶	۰/۱۸		۰/۶۲	شناسایی هیجان
۰/۰۰۱	۳/۳۷	۰/۲۶		۰/۴۴	درک هیجان
۰/۰۰۱	۳/۷۱	۰/۲۱		۰/۴۷	بیان هیجان
۰/۰۰۱	۴/۲۱	۰/۲۰		۰/۶۲	به کارگیری هیجان
۰/۰۰۱	۳/۸۲	۰/۲۱		۰/۴۱	تنظیم هیجان
۰/۰۰۱	۵/۸۹	۰/۲۰	۰/۷۲		شناسایی هیجان
۰/۰۰۱	۵/۸۹	۰/۱۸	۰/۷۳		درک هیجان
۰/۰۰۱	۴/۵۰	۰/۲۰	۰/۵۶		بیان هیجان
۰/۰۱	۲/۵۲	۰/۱۷	۰/۳۱		به کارگیری هیجان
۰/۰۰۱	۴/۷۳	۰/۲۵	۰/۶۵		تنظیم هیجان

شکل ۱. نتایج تحلیل عاملی تأییدی نیمرخ شایستگی هیجانی

در این پژوهش علاوه بر روایی سازه نیمرخ شایستگی هیجانی با استفاده از روش تحلیل عاملی تأییدی، روایی همگرایی پرسشنامه نیز از طریق محاسبه همبستگی پیرسون میان نمره شایستگی هیجانی با شایستگی فرهنگی و رضایت از زندگی محاسبه شد. بدین ترتیب، ضریب همبستگی بین شایستگی هیجانی فردی با شایستگی فرهنگی ($p < 0/001$)، $r = 0/49$ ، شایستگی هیجانی بین فردی با شایستگی فرهنگی ($p < 0/001$)، $r = 0/45$ ، و نمره کل شایستگی هیجانی با شایستگی فرهنگی ($p < 0/001$)، $r = 0/52$ ، به دست آمد که نشان

می‌دهد بین پرسشنامه شایستگی هیجانی با شایستگی فرهنگی، رابطه مثبت و معنی‌دار وجود دارد. همچنین، همبستگی بین پرسشنامه شایستگی هیجانی و پرسشنامه رضایت از زندگی نیز محاسبه و مشخص گردید این همبستگی نیز مثبت و از لحاظ آماری معنی‌دار است ($r=0/30$, $p<0/01$). در جدول ۴ نتایج این همبستگی‌ها گزارش شده است.

جدول ۴. همبستگی بین مقیاس‌های شایستگی هیجانی، شایستگی فرهنگی و رضایت از زندگی

مقیاس	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱- شایستگی هیجانی فردی	-						
۲- شایستگی هیجانی بین فردی	۰/۶۱**	-					
۳- نمره کل شایستگی هیجانی	۰/۸۹**	۰/۹۱**	-				
۴- آگاهی	۰/۲۹**	۰/۳۵**	۰/۵۲**	-			
۵- دانش	۰/۵۰**	۰/۴۳**	۰/۴۷**	۰/۸۶**	-		
۶- مهارت	۰/۴۷**	۰/۳۸**	۰/۴۷**	۰/۷۶**	۰/۸۶**	-	
۷- نمره کل شایستگی فرهنگی	۰/۴۹**	۰/۴۵**	۰/۵۲**	۰/۸۶**	۰/۸۸**	۰/۸۵**	-
۸- رضایت از زندگی	۰/۳۱**	۰/۲۴*	۰/۳۰**	۰/۱۷	۰/۲۶**	۰/۱۶	۰/۲۳*

* $p<0/05$ ، ** $p<0/001$

جهت بررسی اعتبار پرسشنامه شایستگی هیجانی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شد. در جدول ۵ ضرایب آلفای کرونباخ و نیز همبستگی هر ماده با نمره کل شایستگی هیجانی آورده شده است. مقدار ضرایب آلفای کرونباخ برای نمره کل شایستگی هیجانی ۰/۹۰ به دست آمد اما چنان‌که در جدول مشاهده می‌شود، با حذف ماده ۹ ضریب آلفای کرونباخ شایستگی هیجانی از ۰/۹۰ به ۰/۹۲ افزایش یافت.

علاوه بر این، ضریب آلفای کرونباخ زیر مقیاس‌های شناسایی هیجان بین فردی ۰/۷۲ و فردی ۰/۸۶، ابراز هیجان بین فردی ۰/۸۷ و فردی ۰/۸۷، ادراک هیجان بین فردی ۰/۸۶ و فردی ۰/۸۸، تنظیم هیجان بین فردی ۰/۸۶ و فردی ۰/۸۷، به‌کارگیری هیجان بین فردی ۰/۸۷ و فردی ۰/۸۵، شایستگی هیجانی فردی ۰/۷۸ و شایستگی هیجانی بین فردی ۰/۸۰ نشان می‌دهد پرسشنامه از همسانی درونی مطلوب برخوردار است. همچنین بین همه زیرمقیاس‌های پرسشنامه با یکدیگر و با نمره کل شایستگی هیجانی ضرایب همبستگی معنی‌دار مشاهده گردید. در جدول ۶ میانگین، انحراف استاندارد و ماتریس همبستگی بین زیرمقیاس‌ها، مؤلفه‌ها و نمره کل پرسشنامه شایستگی هیجانی آورده شده است. بر روی قطر این ماتریس نیز ضرایب آلفای کرونباخ نشان داده شده است.

جدول ۵. ضرایب همبستگی ماده‌ها با نمره کل شایستگی هیجانی و آلفای کروناخ در صورت حذف ماده

ماده	ضریب همبستگی	آلفای کروناخ	گویه	ضریب همبستگی	آلفای کروناخ
۱	۰/۴۴	۰/۸۹	۲۶	۰/۳۲	۰/۹۰
۲	۰/۴۸	۰/۸۹	۲۷	۰/۶۶	۰/۸۹
۳	۰/۴۰	۰/۸۹	۲۸	۰/۴۴	۰/۸۹
۴	۰/۲۰	۰/۹۰	۲۹	۰/۵۶	۰/۸۹
۵	۰/۵۴	۰/۸۹	۳۰	۰/۵۶	۰/۸۹
۶	۰/۵۴	۰/۸۹	۳۱	۰/۴۴	۰/۸۹
۷	۰/۴۴	۰/۸۹	۳۲	۰/۴۱	۰/۸۹
۸	۰/۵۵	۰/۸۹	۳۳	۰/۲۹	۰/۹۰
۹	-۰/۱۵	۰/۹۲	۳۴	۰/۵۱	۰/۸۹
۱۰	۰/۴۴	۰/۸۹	۳۵	۰/۴۰	۰/۸۹
۱۱	۰/۵۱	۰/۸۹	۳۶	۰/۳۰	۰/۹۰
۱۲	۰/۶۰	۰/۸۹	۳۷	۰/۲۲	۰/۹۰
۱۳	۰/۵۲	۰/۸۹	۳۸	۰/۲۵	۰/۹۰
۱۴	۰/۴۸	۰/۸۹	۳۹	۰/۳۹	۰/۸۹
۱۵	۰/۳۵	۰/۸۹	۴۰	۰/۳۰	۰/۹۰
۱۶	۰/۵۱	۰/۸۹	۴۱	۰/۶۷	۰/۸۹
۱۷	۰/۴۰	۰/۸۹	۴۲	۰/۴۶	۰/۸۹
۱۸	۰/۴۷	۰/۸۹	۴۳	۰/۴۳	۰/۸۹
۱۹	۰/۶۲	۰/۸۹	۴۴	۰/۴۶	۰/۸۹
۲۰	۰/۴۴	۰/۸۹	۴۵	۰/۴۸	۰/۸۹
۲۱	۰/۳۳	۰/۸۹	۴۶	۰/۴۶	۰/۸۹
۲۲	۰/۴۱	۰/۸۹	۴۷	۰/۶۸	۰/۸۸
۲۳	۰/۳۵	۰/۸۹	۴۸	۰/۵۴	۰/۸۹
۲۴	۰/۴۰	۰/۸۹	۴۹	۰/۳۶	۰/۸۹
۲۵	۰/۳۱	۰/۹۰	۵۰	۰/۷۸	۰/۸۹

در نهایت به منظور پی بردن به تأثیرپذیری احتمالی مؤلفه‌های شایستگی هیجانی از زمینه‌های خانوادگی، اجتماعی و فرهنگی دانش‌آموزان، از آزمون t مستقل همراه با تصحیح بونفرونی برای مقایسه دو گروه (شیراز و کرمان) در شایستگی هیجانی و مؤلفه‌های آن استفاده شد و نتایج تفاوت معنی‌داری را بین دو گروه نشان ندادند. جدول ۷ یافته‌های حاصل از این مقایسه را نشان می‌دهد.

جدول ۶. میانگین، انحراف معیار، همبستگی و آلفای کرونباخ زیرمقیاس‌ها، مؤلفه‌ها و نمره کل شایستگی هیجانی

زیرمقیاس	M	SD	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳
۱. شایستگی هیجانی فردی	۱۶/۳۷	۲/۱۰	۰/۸۸												
۲. شناسایی هیجان	۱۷/۱۶	۳/۲۵	۰/۸۶												
۳. درک هیجان	۱۵/۵۱	۳/۹۳	۰/۶۳	۰/۸۸											
۴. بیان هیجان	۱۶/۲۵	۳/۲۴	۰/۵۹	۰/۳۶	۰/۲۸										
۵. به کارگیری هیجان	۱۶/۸۱	۲/۷۵	۰/۳۷	۰/۲۸	۰/۵۰	۰/۶۰	۰/۸۵								
۶. تنظیم هیجان	۱۶/۸۱	۲/۷۵	۰/۶۴	۰/۴۵	۰/۲۰	۰/۱۴	۰/۱۴	۰/۸۷							
۷. شایستگی هیجانی بین فردی	۱۷/۰۷	۲/۲۸	۰/۵۸	۰/۴۸	۰/۱۹	۰/۳۷	۰/۵۲	۰/۳۸	۰/۸۰						
۸. شناسایی هیجان	۱۶/۷۸	۲/۹۲	۰/۶۱	۰/۴۸	۰/۳۹	۰/۳۶	۰/۴۰	۰/۲۶	۰/۶۶	۰/۷۲					
۹. درک هیجان	۱۵/۸۶	۳/۰۶	۰/۵۶	۰/۲۴	۰/۳۱	۰/۳۷	۰/۳۴	۰/۷۸	۰/۵۴	۰/۸۶					
۱۰. بیان هیجان	۱۷/۸۳	۳/۳۸	۰/۳۷	۰/۱۳	۰/۵۰	۰/۲۲	۰/۳۲	۰/۲۵	۰/۶۸	۰/۳۱	۰/۵۰	۰/۸۷			
۱۱. به کارگیری هیجان	۱۷/۰۵	۲/۹۸	۰/۲۳	۰/۳۵	۰/۳۸	۰/۵۰	۰/۳۰	۰/۱۶	۰/۵۸	۰/۲۳	۰/۲۸	۰/۱۳	۰/۸۷		
۱۲. تنظیم هیجان	۱۷/۸۶	۳/۴۶	۰/۳۹	۰/۱۳	۰/۴۰	۰/۳۵	۰/۴۳	۰/۳۱	۰/۷۸	۰/۳۲	۰/۴۴	۰/۴۴	۰/۴۴	۰/۸۶	
۱۳. نمره کل	۱۶/۷۲	۱/۹۷	۰/۸۹	۰/۷۰	۰/۴۴	۰/۵۳	۰/۵۰	۰/۵۶	۰/۹۰	۰/۷۱	۰/۷۵	۰/۵۹	۰/۴۶	۰/۶۶	۰/۹۲

* همه ضرایب همبستگی در سطح $p < 0/05$ معنی دارند. اعداد نوشته شده بر روی قطر ماتریس همبستگی نشان دهنده ضرایب آلفای کرونباخ هستند.

جدول ۷. مقایسه نمرات مؤلفه‌های شایستگی هیجانی در دو گروه

مؤلفه‌ها	گروه	میانگین	انحراف معیار	مقدار t	درجه آزادی	معناداری
شایستگی هیجانی فردی	شیراز	۱۶/۳۶	۲/۱۵	۰/۴۹	۵۱۶	۰/۶۲
	کرمان	۱۶/۲۶	۲/۲۴			
شایستگی هیجانی بین فردی	شیراز	۱۷/۱۷	۲/۲۹	۰/۴۹	۵۱۶	۰/۶۲
	کرمان	۱۷/۰۷	۲/۴۳			
نمره کل شایستگی هیجانی	شیراز	۱۶/۷۶	۲/۰۲	۰/۵۰	۵۱۶	۰/۶۱
	کرمان	۱۶/۶۷	۲/۱۳			

● بحث و نتیجه گیری

○ «شایستگی هیجانی» به دلیل پیوند مجموعه‌ای از عناصر هیجانی، شناختی و رفتاری، مهارت‌هایی را برای فرد فراهم می‌کند که برای رشد و بهبود توانایی‌های اجتماعی، تنظیم روابط اجتماعی و هیجانی ضروری هستند. داشتن شایستگی هیجانی نقش مهم و اساسی در تعاملات اجتماعی و کارکردهایی در حوزه‌های مختلف هیجانی و رفتاری افراد دارد و نقص در شایستگی هیجانی با پیامدهای منفی همچون ضعف در تعاملات بین فردی، آسیب در حوزه‌های تحصیلی و شغلی افراد همراه است (عباس تبارزودی، هاشمی رزینی و عبدالمهی،

۱۳۹۶). با توجه به اهمیت شایستگی هیجانی و افزایش برنامه‌های آموزشی جهت ارتقا این شایستگی، روانسنجی یک پرسشنامه جهت بررسی این سازه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. بر این اساس در پژوهش حاضر، پرسشنامه نیمرخ شایستگی هیجانی با ۵۰ ماده در دو بُعد به زبان فارسی ترجمه و سپس ویژگی‌های روانسنجی آن تعیین شد. کاربرد پرسشنامه مذکور به سادگی امکان‌پذیر است و می‌تواند توسط دانش‌آموزان دبیرستانی طی ۱۵ تا ۲۰ دقیقه تکمیل گردد.

○ به منظور بررسی روایی سازه پرسشنامه، با توجه به اینکه تعداد مؤلفه‌ها و رابطه متغیرهای اندازه‌گیری شده و عامل‌های مشترک را از قبل پژوهشگران تعیین کرده بودند، از تحلیل عامل تأییدی استفاده شد. نتایج شاخص‌های برازش مطلق، مقتصد و تطبیقی نشان دادند که ماده‌های پرسشنامه با مؤلفه‌های مربوط برازش مناسب دارند. همچنین ضرایب همبستگی بین ماده‌ها با نمره کل بررسی شد و نتایج مبین آن بود که ماده‌ها با نمره کل شایستگی هیجانی ضریب همبستگی رضایت‌بخش دارند و فقط ضریب همبستگی ماده ۹ در مولفه شایستگی هیجانی فردی با نمره کل به صورت منفی و پایین بود و با حذف آن، مقدار آلفای کرونباخ نمره کل پرسشنامه افزایش یافت. علت ضریب همبستگی منفی و پایین ماده ۹ را می‌توان این‌گونه تبیین کرد که محتوای ماده (من هرگز بر اساس هیجان‌اتم انتخاب‌های اساسی زندگی‌ام را انجام نمی‌دهم) با ویژگی دوره نوجوانی در تضاد است. به عبارت دیگر، نوجوانی، دوره‌های است که حیات انفعالی (هیجانی) میدان وسیع‌تری برای عمل پیدا می‌کند و نوجوان از این حیث آماده بروز عکس‌العمل‌های هیجانی شدید است.

○ برای بررسی روایی همگرایی پرسشنامه، از همبستگی آن با مقیاس رضایت از زندگی و پرسشنامه شایستگی فرهنگی استفاده شد. ضرایب مثبت و معنی‌دار میان این پرسشنامه‌ها روایی همگرایی نیمرخ شایستگی هیجانی را نشان می‌دهد. این یافته به این معنا است که هر چه نمره شایستگی هیجانی فرد بیشتر باشد فرد در شایستگی فرهنگی و رضایت از زندگی نمرات بالاتری کسب می‌کند. این یافته منطبق با یافته‌های پژوهش کانگ، گانگ، سجاد، یانگ و ژو (۲۰۱۹)، لین، چن و سانگ (۲۰۱۲)، مون (۲۰۱۰) و نلیس و همکاران (۲۰۱۱) است.

○ در واقع، شناسایی هیجان‌ها در خود و دیگران و مدیریت آن‌ها (فردی و بین فردی)

مهارت‌هایی هستند که ارتباط نزدیکی با شایستگی فرهنگی دارند. زیرا که، شایستگی هیجانی (به خصوص مؤلفه‌های شناسایی هیجانی و مدیریت هیجان‌ها) منعکس‌کننده توانایی فرد جهت کنار آمدن با دیگران است، این عناصر شایستگی هیجانی از این جهت که زیربنای تعامل سازنده افراد با فرهنگ‌های متفاوت هستند، ارتباط نزدیکی با شایستگی فرهنگی دارد. افرادی که شایستگی فرهنگی بالاتری دارند دارای این توانایی هستند که در تعامل با فرهنگ‌های مختلف انطباقی بوده و مناسب با آن فرهنگ برخورد کنند و همینطور افراد با شایستگی هیجانی بالا توانایی شناسایی و مدیریت هیجان‌های خود در مقابل دیگران را دارند.

○ از سوی دیگر، «رضایت از زندگی»، یکی از ویژگی‌های مهم روان‌شناختی است که فرد واجد سلامت باید آن را داشته باشد. رضایت از زندگی مفهومی پایدار و فراگیر است که احساس و نظر فرد را دربارهٔ جهانی که در آن زندگی می‌کند، منعکس می‌سازد. فردی که به لحاظ هیجانی شایسته است در هر حیطه از زندگی متمایز عمل می‌کند، سرزندگی و کارآیی بیشتری دارد. این افراد با محیط خود سازگاری بیشتری دارند؛ علت این امر آن است که افراد با شایستگی هیجانی بالا، قادر به درک هیجان‌های خود و دیگران هستند و می‌توانند این ادراک را در رفتارها و نگرش‌ها جهت رسیدن به نتایج مثبت و دلخواه به کار گیرند. بنابراین، آنها در برخورد با هیجان‌های خود توانایی بیشتری دارند و به طور کلی در زندگی شادتر هستند و احساس رضایت بیشتری می‌کنند (کانگ و همکاران، ۲۰۱۹).

○ در این پژوهش ضریب آلفای کرونباخ مؤلفه شایستگی هیجانی فردی (۰/۸۰)، مؤلفه شایستگی هیجانی بین فردی (۰/۷۸) و آلفای کرونباخ کل پرسشنامه (۰/۹۲) بود، بنابراین مشخص شد که نسخهٔ فارسی پرسشنامه ثبات درونی رضایت‌بخش برای دانش‌آموزان ایرانی دارد. علاوه بر این ضرایب همبستگی بین زیرمقیاس‌ها با هم و همچنین با نمرهٔ کل بررسی شد. ضرایب همبستگی نشان‌دهندهٔ رابطهٔ مثبت و معنی‌دار زیرمقیاس‌ها و تأییدکنندهٔ دو عاملی بودن پرسشنامه است. به طور کلی با توجه به نتایج می‌توان نتیجه گرفت که پرسشنامه شایستگی هیجانی از دو عامل «شایستگی هیجانی فردی» و «شایستگی هیجانی بین فردی» و ده زیرمقیاس تشکیل شده و در سنجش سازهٔ کلی شایستگی هیجانی روایی مطلوب دارد.

یادداشت‌ها

1. emotional competence	2. emotional intelligence
3. trait	4. acceptance
5. neuroendocrine	6. interpersonal emotional competence
7. intrapersonal emotional competence	8. interpersonal identification
9. interpersonal expression	10. interpersonal comprehension
11. interpersonal regulation	12. interpersonal utilization
13. The Profile of Emotional Competence (PEC)	14. Cultural Competence Questionnaire
15. Central Vancouver Island Multicultural Society	16. Satisfaction with Life Scale

● منابع

بخشی، نگین و یوسفی، فریده. (۱۳۹۷). *ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه شایستگی فرهنگی*. بخش روان‌شناسی تربیتی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شیراز. منتشرنشده.

بیانی، علی‌اصغر؛ کوچکی، عاشورمحمد و گودرزی، حسنیه. (۱۳۸۶). اعتبار و روایی مقیاس رضایت از زندگی (SWLS). *فصلنامه روانشناسان ایرانی*، ۱۱، ۲۵۹-۲۶۵.

عباس‌تباریزرودی، مائده؛ هاشمی‌رزینی، هادی و عبداللهی، محمدحسین. (۱۳۹۶). اثربخشی آموزش شایستگی هیجانی بر اضطراب، حل مساله اجتماعی و حافظه کاری کودکان. *فصلنامه مطالعات روان‌شناسی بالینی*، ۲۹(۸)، ۴۳-۲۱.

هومن، حیدرعلی و عسکری، علی. (۱۳۸۴). تحلیل عاملی: دشواری‌ها و تنگناهای آن. *روانشناسی و علوم تربیتی*، ۳۵(۲)، ۲۲-۱.

Austin, E. J., Saklofske, D. H., Huang, S. H., & McKenney, D. (2004). Measurement of trait emotional intelligence: Testing and cross-validating a modified version of Schutte et al.'s (1998) measure. *Personality and Individual Differences*, 36(3), 555-562.

Bar-On, R. (2006). The Bar-On model of emotional-social intelligence (ESI). *Psicothema*, 18, 13-25.

Baudry, A. S., Leloirain, S., Mahieuxe, M., & Christophe, V. (2017). Impact of emotional competence on supportive care needs, anxiety and depression symptoms of cancer patients: A multiple mediation model, *Support Care in Cancer*, 26(1), 223-230.

Boyatzis, R. E., Goleman, D., & Rhee, K. (2000). Clustering competence in emotional intelligence: Insights from the Emotional Competence Inventory (ECI). In R. Bar-On & J. D. A. Parker (Editors), *The handbook of emotional intelligence* (pp. 343-362). San Francisco: Jossey-Bass.

Brackett, M. A., & Mayer, J. D. (2003). Convergent, discriminant, and incremental validity of competing measures of emotional intelligence. *Personality and Social Psychology*

- Bulletin*, 29, 1147–1158.
- Brasseur, S., Grégoire, J., Bourdu, R., & Mikolajczak, M. (2013). The profile of emotional competence (PEC): Development and validation of a self-reported measure that fits dimensions of emotional competence theory. *PLoS ONE*, 8(5), e62635.
- Central Vancouver Island Multicultural Society. (2007). Cultural Competence Self-Assessment Checklist. Retrieved from: <http://rapworkers.com/wp-content/uploads/2017/08/cultural-competence-selfassessment-checklist-1.pdf>
- Denham, S. A., Blair, K. A., DeMulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Major, S., & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: Pathway to social competence? *Child Development*, 74(1), 238-256.
- Diener, E. D., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The Satisfaction with Life Scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Izard, C. E., King, K. A., Trentacošta, C. J., Morgan, J. K., Laurenceau, J. P., Krauthamer-Ewing, E. S., & Finlon, K. J. (2008). Accelerating the development of emotion competence in Head Start children: Effects on adaptive and maladaptive behavior. *Development and Psychopathology*, 369–397.
- Kline, R. B. (2016). *Principles and practice of structural equation modeling* (4th Ed.). Guilford Publications.
- Kong, F., Gong, X., Sajjad, S., Yang, K., & Zhao, J. (2019). How is emotional intelligence linked to life satisfaction? The mediating role of social support, positive affect and negative affect. *Journal of Happiness Studies*, 1-13.
- Kong, F., & Zhao, J. (2013). Affective mediators of the relationship between trait emotional intelligence and life satisfaction in young adults. *Personality and Individual Differences*, 54(2), 197-201.
- Kotsou, I., Leys, C., & Fossion, P. (2018). Acceptance alone is a better predictor of psychopathology and well-being than emotional competence, emotion regulation and mindfulness. *Journal of Affective Disorders*, 226, 142-145.
- Kotsou, I., Nelis, D., Grégoire, J., Mikolajczak, M. (2011), Emotional plasticity: Conditions of improving emotional competence in adulthood. *Journal of Applied Psychology* 96, 827–839.
- Leroy, V., Grégoire, J., Magen, E., Gross, J. J., & Mikolajczak, M. (2012). Resisting the sirens of temptation while studying: Using reappraisal to increase focus, enthusiasm, and performance. *Learning and Individual Differences*, 22(2), 263-268.
- Lin, Y. C., Chen, A. S. Y., & Song, Y. C. (2012). Does your intelligence help to survive in a foreign jungle? The effects of cultural intelligence and emotional intelligence on

- cross-cultural adjustment. *International Journal of Intercultural Relations*, 36(4), 541-552.
- Mikolajczak, M. (2009). Moving beyond the ability-trait debate: A three level model of emotional intelligence. *E-Journal of Applied Psychology*, 5, 25-32.
- Mikolajczak, M., Avalosse, H., Vancorenland, S., Verniest, R., Callens, M., Van Broeck, N., ... & Mierop, A. (2015). A nationally representative study of emotional competence and health. *Emotion*, 15(5), 653.
- Mikolajczak, M., Brasseur, S., & Fantini-Hauwel, C. (2014). Measuring intrapersonal and interpersonal EQ: The short profile of emotional competence (S-PEC). *Personality and Individual Differences*, 65, 42-46.
- Mikolajczak, M., Luminet, O., Leroy, C., & Roy, E. (2007). Psychometric properties of the Trait Emotional Intelligence Questionnaire: Factor structure, reliability, construct, and incremental validity in a French-speaking population. *Journal of Personality Assessment*, 88(3), 338-353.
- Moon, T. (2010). *Emotional intelligence correlates of the four-factor model of cultural intelligence*. *Journal of Managerial Psychology*, 25(8), 876-898.
- Nelis, D., Kotsou, I., Quoidbach, J., Hansenne, M., Weytens, F., Dupuis, P., & Mikolajczak, M. (2011). Increasing emotional competence improves psychological and physical well-being, social relationships, and employability. *Emotion*, 11(2), 354.
- Petrides, K. V., & Furnham, A. (2001). Trait emotional intelligence: Psychometric investigation with reference to established trait taxonomies. *European Journal of Personality*, 15, 425-448.
- Petrides, K. V., Frederickson, N., & Furnham, A. (2004). The role of trait emotional intelligence in academic performance and deviant behavior at school. *Personality and Individual Differences*, 36(2), 277-293.
- Salisch, M.V. (2018). Emotional competence and friendship involvement: Spiral effects in adolescence. *European Journal of Developmental Psychology*, 26, 3-20.
- Salovey, P., Mayer, J. D., Goldman, S. L., Turvey, C., & Palfai, T. P. (1995). Emotional attention, clarity, and repair: Exploring emotional intelligence using the Trait Meta-Mood Scale. In J. W. Pennebaker (Ed.), *Emotion, disclosure, and health*. 125-154.
- Scherer, K. S., (2018), Comment: Comorbidity between mental and somatic pathologies: Deficits in emotional competence as health risk factors, *Emotion Review*, 10(1), 55-57.
- Trinidad, D. R., & Johnson, C. A. (2002). The association between emotional intelligence and early adolescent tobacco and alcohol use. *Personality and Individual Differences*, 32(2), 95-105.

